

De tuinman van Assen

Leven en werk in Assen van Lucas Pieters Roodbaard

Al jaren doen Els van der Laan en Willemieke Otten van NO.ORDPEIL landschap.erfgoed in Sneek onderzoek naar landschapsparken in Noord-Nederland in de periode tussen 1800 en 1850. Centraal in hun onderzoek staat tuinarchitect Lucas Pieters Roodbaard (1782-1851) die zijn jeugd in Assen doorbracht en later veel opdrachten kreeg van de Asser Heren. Als geen ander bepaalde Roodbaard het aanzien van de Stad der Paleizen in de eerste decennia van de negentiende eeuw.

tekst: Bertus Boivin

Lucas Pieters Roodbaard werd in 1782 in Rolde geboren. Zijn vader was hovenier Pieter Harms Roodbaard en zijn moeder Hillegien Lucas Enting. Lang woonde het gezin niet in Rolde want bij de geboorte van hun dochter Jantien in 1787 woonden ze al in Assen. Pieter Roodbaard gaf hovenier als beroep op.

Naar alle waarschijnlijkheid zijn Pieter Harms en zijn vrouw Hillegien tot aan hun dood in Assen blijven wonen. Waar ze in die jaren precies gewoond hebben, is niet bekend. Hier en daar vonden de auteurs van *Roodbaards Rijkdom* snippers van bewijs van de aanwezigheid van het gezin. Zo blijkt in 1806 bij de verkoop van logement De Koppelpaarden aan de Markt ook het 'keuterhuisje' bij de herberg deel van de koop uit te maken. Het huis werd gehuurd door Pieter Harms Roodbaard, zoals blijkt uit de verkoopakte.

Boswachtershuis

Els van der Laan en Willemieke Otten veronderstellen dat Pieter en Hillegien Roodbaard rond 1813 verhuisd moeten zijn naar het nieuwe boswachtershuis aan de Beilerweg dat toen door Jan Haak Oosting op zijn landgoed De Eerste Steen gebouwd was. Het pand staat er nog steeds (Beilerstraat 74). Het jaartal 1789 op de gevel is niet het bouwjaar van het huisje, maar het jaar waarin Jan Haak Oosting de eerste hectares van De Eerste Steen verwierf.

Als bewijs voor de hechte relatie tussen Oosting en Roodbaard vonden de auteurs in de correspondentie van de familie Oosting een brief waarin Jan Haak Oosting het nieuws van het overlijden van Pieter Roodbaard in 1822 reeds de dag erna aan zijn zoon Johannes wist te melden. Lucas Roodbaard was op

De landschapsstijl bracht de natuur terug in de tuin

In de tijd van de Romantiek en de Verlichting aan het eind van de achttiende eeuw kreeg de beleving van de natuur grote invloed op de tuinmode. Tot dan toe had alles in het teken gestaan van de keurige symmetrie met kaarsrechte lanen en vijvers, gladgeschoren gazons en als langs een liniaal geknipte heggen.

Men noemt dit de formele stijl: de natuur angstvallig in bedwang gehouden door de snoeischaar. We kennen deze stijl van het paleis van Versailles en vlakbij in Assen van de gereconstrueerde tuin van het Ontvangershuis. Ook het grootste deel van het Asserbos werd in 1760 aangelegd als sterrenbos en dat is met zijn onverbiddelijke lanenstelsel ook een echte vertegenwoordiger van de formele stijl.

Aan het begin van negentiende eeuw was Nederland rijp voor een nieuwe manier van tuinen aanleggen die

de landschapsstijl genoemd wordt; soms ook wel de Engelse landschapsstijl naar het land waar de eerste nieuwe tuinen en parken kwamen. Al snel gingen in Nederland veel tuinen letterlijk op de schop. In Noord-Nederland hoorde Lucas Roodbaard tot de belangrijkste vertegenwoordiger van de landschapsstijl.

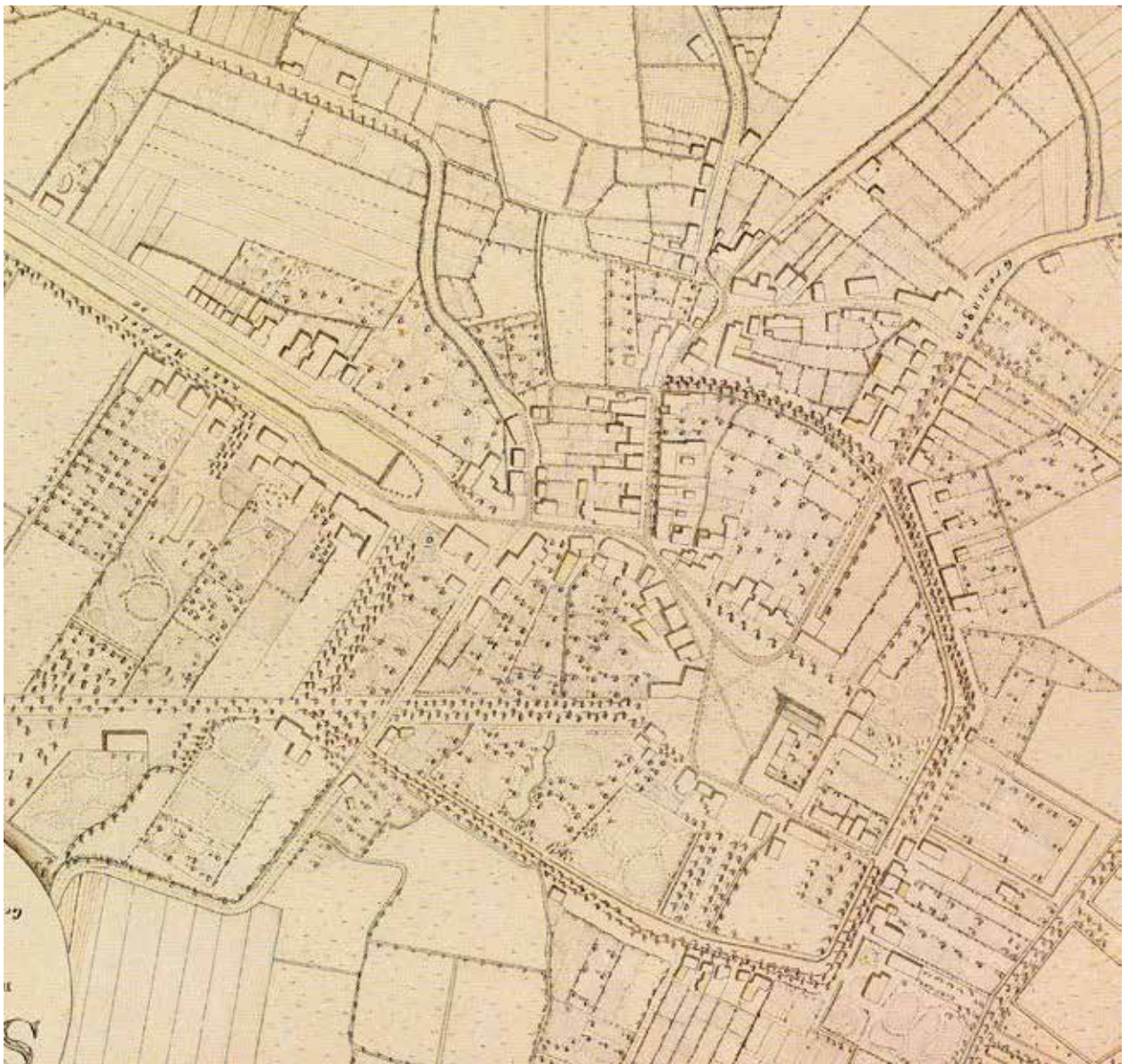
Het was de tijd van de romantiek. Symmetrie maakte plaats voor een asymmetrische aanleg. Slingerende paden en kronkelige waterpartijen vormden een arcadisch landschap. Er kwamen heuvels in de parken, je kreeg verrassende doorkijkjes naar de omgeving. Er werden 'ruïne-muurtjes' gemetseld en er kwamen romantische bankjes. De plantlijsten werden aangevuld met allerlei bijzondere planten en bomen. De landschapsstijl zei dat we weer van de natuur mochten houden. De natuur mocht haar gang weer gaan.

dat moment voor Johannes aan het werk in Oranjewoud: 'Zijn oude vader is deze nagt overleden. Hij was, hoor ik, 80 jaaren oud; gelijk ook zijne weduwe is. Roodbaart mogt haar wel wat asisteren, misschien doet hij 't ook wel.' Pieters vrouw Hillegien overleed twee jaar later.

Academie van Teekenkunde

Wanneer Lucas Pieters Roodbaard de stad Assen verlaten heeft, weten we niet precies. We komen hem in 1807 in Groningen tegen als hij zich daar laat inschrijven aan de Academie van Teeken-, Bouw- en Zeevaart-

kunde, later bekend als Academie Minerva. De directie besloot Roodbaard gratis als student toe te laten tot de avondopleiding waar hij zich onder andere bewaamde in het tekenen en schilderen 'naar 't Leven of Naakt Mensenbeeld'. In zijn verzoek tot toelating meldde hij als hovenier bij de familie Van Gessler te werken. Ze woonden op de buitenplaats Sandvoort aan het Winschoterdiep vlak buiten de stad. Roodbaard bezocht de Academie van Teekenkunde van 1807 tot 1813. In dat jaar trouwde hij met schippersdochter Hillegien Deddes. In de trouwakte staat hij als hovenier vermeld. Het jaar daarop werkte hij als

▲ Fragment van de kaart van de stad Assen van C.F. Seidel uit 1825 in opdracht van Rijkswaterstaat. De kaart is zo gedetailleerd dat je er zelfs informatie uit kunt halen over de tuinaanleg. Neem bijvoorbeeld rechtsonder op het kaartfragment de tuin van Overcingel die kort daarvoor door Roodbaard aangelegd was. (Drents Archief)

Roodbaards Rijkdom

Els van der Laan en Willemieke Otten publiceerden hun onderzoek in 2012 onder de titel *Roodbaards Rijkdom*. Een belangrijk deel ervan is ook op de site www.roodbaardsrijkdom.nl gezet. Meer informatie over Roodbaard in Drenthe publiceerden ze in 2013 in het NO.ORDPEIL-onderzoek *Landschapsparken in Drenthe 1800-1850*. In het project *Noordelijke Lustwarande* staat het groene erfgoed in Noord-Nederland en Noordwest-Duitsland centraal. Zie voor meer informatie de site www.lustwarande.eu

Els van der Laan maakt zich ernstig zorgen over de manier waarop met het erfgoed van Roodbaard wordt omgesprongen: *'Ondanks het feit dat we steeds meer over Roodbaard weten en erachter gekomen zijn hoe waardevol zijn collectie is, zie je dat er nog steeds door gebrek aan kennis onvoorzichtig en onoordeelkundig mee wordt omgesprongen. Dat geldt ook voor Assen. Ik zou een oproep aan de gemeente willen doen om hun waardevolle Roodbaard-collectie goed te onderzoeken en een toekomstgericht kwaliteitsbeleid voor één van de kostbaarste bezittingen van de stad te ontwikkelen. Investeren in groen erfgoed verdient je dubbel en dwars terug!'*

'tapper', vermoedelijk kon hij niet meer als getrouwd man als hovenier op een buitenplaats werken. Dat was immers doorgaans het werk van vrijgezelle mannen.

Portretschilder

In officiële papieren zien we dat Lucas Roodbaard zich in 1816 voor het eerst 'portretschilder' ging noemen. Dat het hem in die tijd al redelijk voor de wind ging, blijkt onder andere uit het feit dat hij het zich in 1817 kon permitteren een woning in de stad te kopen op de hoek van de Oude Kijk in 't Jatstraat en de Broerstraat. Er zijn enkele portretten van Roodbaard bewaard gebleven waaronder een pasteltekening van een op dat moment zesjarige Jan Bieruma Oosting. Dit is de zoon van Johannes Bieruma Oosting en de kleinzoon van Jan Haak Oosting. Bijzonderheid is dat Roodbaard in die tijd ook bezig was met de aanleg van het park rond Oranjestein bij Oranjewoud, het grote buitenhuis van Pieter Cats, de schoonvader van Jan Bieruma Oosting. Dat was overigens ook het moment waarop de oude Oosting zoon Johannes Bieruma de brief schreef over het overlijden van de vader van Lucas.

Aanlegger van buitens

Waarschijnlijk is Roodbaard het hovenierswerk een aantal jaren blijven combineren met het uitvoeren van

portretopdrachten. Eén van de eerste opdrachten als tuinarchitect, die Els van der Laan en Willemieke Otten hebben kunnen traceren, was zijn werk in Assen voor De Eerste Steen van Jan Haak Oosting, waarover later meer. Ook van de tuin van Hommes in Groningen is nog één van zijn eerste ontwerptekeningen bewaard gebleven. Vervolgens heeft hij vermoedelijk via de familie Oosting zijn netwerk uitgebreid naar Friesland. Voor Bernhardus Buma, een belangrijk zakenpartner van Pieter Cats, heeft Roodbaard de tuin bij zijn buitenplaats Borniastate in het Friese Weidum aangelegd. Het netwerk van Pieter Cats en Bernardus Buma, waar ook de Leeuwarder burgemeester Thijs Feenstra deel van uitmaakte, heeft zeker bijgedragen aan de deelname van Roodbaard aan de prijsvraag voor het ontwerp voor de Prinsentuin in Leeuwarden als openbaar wandelpark in 1820. Het winnen van deze prijsvraag was voor hem waarschijnlijk een belangrijke reden om als architect verder te gaan. Vanaf 1824 noemde Lucas Roodbaard zich 'architect' of 'aanlegger van buitens'. Vlak daarvoor was hij van Groningen naar Leeuwarden verhuisd.

Op dat moment was Lucas Pieters Roodbaard een gevierd tuinarchitect die van vooraanstaande families in Groningen, Friesland en Drenthe opdracht na opdracht kreeg, zoals van de familie Hora Siccama. Willem Hora Siccama, de broer van Rolina Maria Hora Siccama, vrouw van Bernardus Buma, was een van de oprichters van de Academie van Teekenkunde. Later verzorgde Roodbaard voor de leden van deze familie onder andere het ontwerp voor het Achterbos van de Fraeylemaborg in Slochteren. Bewijs van zijn succes als tuinarchitect was toen hij in 1838 de woning aan de Eewal in Leeuwarden verruilde voor een nieuw huis op de Nieuwestad, midden tussen de chique Leeuwarder families waarvoor hij zoveel opdrachten had uitgevoerd.

Na de dood van zijn vrouw Hillegien in 1847 zijn er geen opdrachten van Roodbaard meer bekend. Vier jaar later overleed Lucas Pieters Roodbaard zelf. Hij werd in Leeuwarden begraven op de Stadsbegraafplaats aan de Spanjaardslaan die hij dertig jaar eerder nota bene zelf had ontworpen. In 2005 liet de Stichting Oude Begraafplaats een nieuw monument op zijn graf plaatsen.

Onuitsprekelijk vernuft

Hoezeer het werk van Roodbaard in zijn tijd gewaardeerd werd, blijkt onder andere uit de volgende passage uit het standaardwerk van J.A. Uilkens uit 1855 over de geschiedenis van de 'tuinbouw' in Nederland: 'Het was Roodbaard aan wie ons Vaderland de grootste verplichting heeft en wiens onuitsprekelijk vernuft zoo lang genoemd zal worden als deze wijze van aanleg-

gen wederom voor een andere heeft plaatsgemaakt'. *De auteurs van 'Roodbaards Rijkdom' komen op een aantal van zo'n 75 parken en tuinen in Noord-Nederland die deels zeker het werk van Lucas Roodbaard zijn en deels vermoedelijk aan hem kunnen worden toegeschreven. Op de volgende pagina's gaat het over de ontwerpen van Roodbaard voor Asser opdrachtgevers.*

TUINEN EN PARKEN VAN LUCAS PIETERS ROODBAARD IN ASSEN

In *Roodbaards Rijkdom* staan op grond van een analyse van negentiende-eeuwse kaarten per regio de tuinen en parken aangegeven die de landschapsstijl verraden en mogelijk het werk van Lucas Roodbaard zouden kunnen zijn. In Assen viel het bij het vergelijken van de zeer gedetailleerde kaarten van Buwama Aardenburg uit 1809 en van C.F. Seidel uit 1825 op dat de 'verlandschaping' zich daar razendsnel heeft afgespeeld. Het gevolg van de populariteit van Roodbaard? Els van der Laan en Willemieke Otten weten het eigenlijk wel zeker. In totaal komen ze tot een lijst met negentien tuinen en parken in Assen die het werk van Roodbaard zouden kunnen zijn.

Inmiddels heeft archiefonderzoek uitgewezen dat in elk geval vijf tuinen en parken in de stad met aan zekerheid grenzende waarschijnlijkheid aan Lucas Roodbaard kunnen worden toegeschreven. U vindt ze op de komende pagina's omschreven. Het vermelden waard is dat ze alle vijf direct met de familie Oosting in verband kunnen worden gebracht.

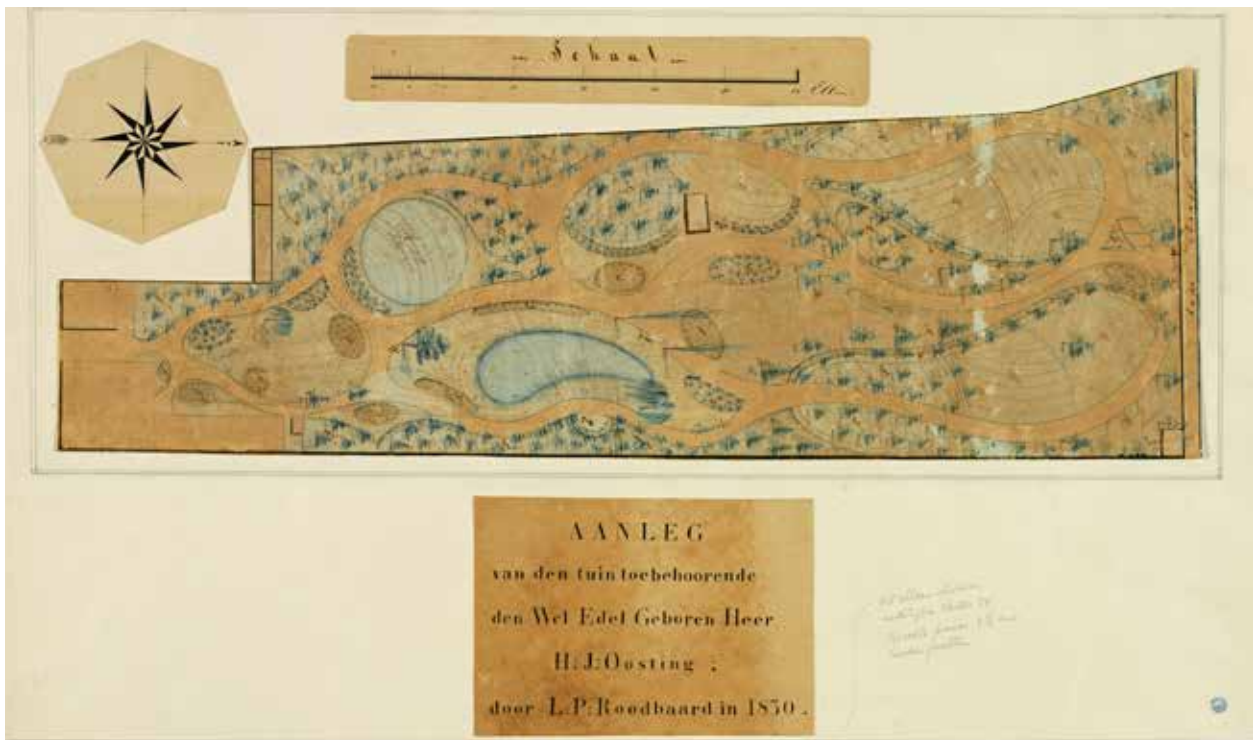
Maar het is vast niet bij deze vijf projecten gebleven. Neem alleen al een aantal andere opdrachten van de gemeente Assen ten tijde van Oostings burgemeesterschap. Niet alleen de aanleg van de Oude Vijver en de herinrichting van de Brink, die u straks beschreven vindt, zouden van zijn hand zijn geweest, maar ook de aanleg van de Hertenkamp uit 1842 vertoont zijn kenmerken. En wat te denken van de Bosbeek ten zuiden van de Hertenkamp? Ook hier zou Roodbaard de natuur een handje kunnen hebben geholpen. Els van der Laan en Willemieke Otten verwijzen naar het Koepelbos bij Oldeberkoop waar hij net zo'n romantische slingerende waterloop aanlegde tussen verhoogde oevers. We beschrijven hierna drie tuinen en landgoederen van Roodbaard in de stad: Overcingel, het Witte Huis en De Eerste Steen aan de Beilerstraat. Maar er zijn er vast meer. Hoge ogen gooien Boschlust aan de Beilerstraat, Huize Nassau in Kloosterveen en het Vredeveld van Augustinus van Valkenstijn. Wellicht bedacht hij ook de tuinaanleg achter het pand Vaart NZ 66 dat we tegenwoordig kennen als het Parkje van Huges. Een kostbaar stukje groen erfgoed, vergeten in de Asser binnenstad...

DE TUIN VAN HET WITTE HUIS AAN DE VAART

Hendrik Jan Oosting (1787-1879) was een leeftijdgenoot van Lucas Roodbaard en ze moeten elkaar van jongs af aan gekend hebben. De vader van Lucas was als hovenier in dienst van Jan Haak Oosting, de vader van Hendrik Jan.

▲ Het boswachtershuis aan de Beilerstraat aan het begin van de vorige eeuw. De ouders van Lucas Pieters Roodbaard hebben hier gewoond. Zijn vader Pieter Roodbaard was als hovenier in dienst van Jan Haak Oosting, de stichter van het landgoed De Eerste Steen, waartoe ook het boswachtershuis behoorde. (Drents Archief)

▲ Het tuinontwerp dat Lucas Pieters Roodbaard in 1830 maakte voor Hendrik Jan Oosting die in 1821 een huis aan de Vaart NZ had laten bouwen. De woning werd door de Assenaren het Witte Huis genoemd. (Drents Archief)

▲ De tuin achter het Witte Huis aan De Vaart in 1900. (Drents Archief, collectie Drents Museum)

Hendrik Jan Oosting liet in 1821 een groot herenhuis bouwen waar hij in 1823 een verdieping op liet zetten (Vaart NZ 36). De Assenaren gingen het nieuwe huis van Oosting het Witte Huis noemen. Twee jaar later al liet hij er een verdieping op bouwen.

Rond 1830 heeft hij Roodbaard de opdracht gegeven om de tuin in te richten die voor een deel rechts van het huis lag en die tot de Stegeweg (de huidige Alteveerstraat) doorliep. Oosting stond toen op het punt burgemeester van Assen te worden. Hij was burgemeester van 1831 tot 1856.

De ontwerp-tekening van Roodbaard voor de tuin van het Witte Huis is bewaard gebleven. Op de tekening zie je slingerende paden, een vijver in de vorm van een waterdruppel en tal van perken, bomen en moestuinen. In bepaalde plantvakken heeft Roodbaard letters geschreven, maar zijn toelichting op de tekening is jammer genoeg verloren gegaan. De onderzoekers denken dat in het grote ronde perk links op de tekening vlakbij het huis asperges werden geteeld. Ook de vakken waarop lijntjes zijn ingetekend achterin de tuin, zijn moestuinen. Aan weerszijden is de tuin dicht bebost, ongetwijfeld om inkijk van de burens tegen te gaan.

Van het ontwerp van Roodbaard is bij het Witte Huis vrijwel niets bewaard gebleven. Er zijn foto's van rond 1900 waarop de hele tuin nog in Roodbaard-stijl te zien is. Waarschijnlijk betekende in de jaren dertig de verkoop van huisplaatsen aan de Alteveerstraat achterin de tuin het begin van het einde van de tuin.

DE OUDE VIJVER IN HET ASSERBOS

In 1836 besloot het Asser gemeentebestuur om het Asserbos te verfraaien met een vijverpartij. Het ging om het zuidelijkste deel van het oudste stuk van het bos dat tegen de Bosbeek aan gelegen was. Het project was ongetwijfeld een initiatief van de energieke nieuwe burgemeester Hendrik Jan Oosting. Zelf was hij eigenaar van landgoed De Eerste Steen ten zuiden van het beekdal van de Bosbeek.

Het terrein rondom werd opgehoogd met de vrijgekomen grond. Middenin de vijver kwam een eilandje dat je oorspronkelijk over een smalle brug kon bereiken.

Sinds aan het eind van de negentiende eeuw aan de westkant van het Asserbos een nieuwe vijver aangelegd werd, heet de vijver van Roodbaard de Oude Vijver. Honderd procent zekerheid dat Roodbaard de waterpartij ontworpen heeft, is er overigens niet. Er

▲ De positie van de personen op deze foto accentueert de hoogteverschillen op de oevers van De Oude Vijver in het Asserbos. (Drents Archief)

zijn geen tekeningen of andere bewijzen gevonden, maar de relatie van het project met het burgemeesterschap van Oosting is evident. Ook wijzen Els van der Laan en Willemieke Otten op vrijwel identieke vijvers van Roodbaard in het Koepelbos in Oldeberkoop en op de Stania State in Oenkerk: 'De vijver is op een dergelijke manier vormgegeven. Het begin- en eindpunt zijn nauwelijks zichtbaar waardoor de oevers op een natuurlijke wijze lijken door te lopen. Ook de oeverranden hebben de voor Roodbaard kenmerkende hoogteverschillen, die het gevolg zijn van de gevarieerde bolle en holle oevers.'

LANDGOED DE EERSTE STEEN AAN DE BEILERSTRAAT

Jan Haak Oosting stichtte landgoed De Eerste Steen in het jaar 1789. De vader van Lucas Roodbaard werd er hovenier en woonde in de boswachterswoning op het landgoed. Lucas heeft daar nooit gewoond. Toen zijn ouders er kwamen, woonde Lucas al in Groningen. In de briefwisseling van Jan Haak Oosting met zijn

zoon Johannes Bieruma Oosting ontdekten de auteurs van *Roodbaards Rijkdom* dat Lucas Roodbaard al voor 1822 ontwerpen gemaakt moet hebben voor De Eerste Steen waarmee het tot zijn oudste ontwerpen hoort. Voor zoon Johannes Bieruma verzorgde hij de aanleg van Oranjestein in Oranjewoud en in een brief uit 1822 vergeleek Oosting de twee parken van Roodbaard: 'De wandelwegen in het grote bos en verder in de environs (= omgeving) zijn, benevens meerdere genietingen des verkwikkende buitenlevens ook hier, gelijk op en om Oranjestein, geheel niet schaars.'

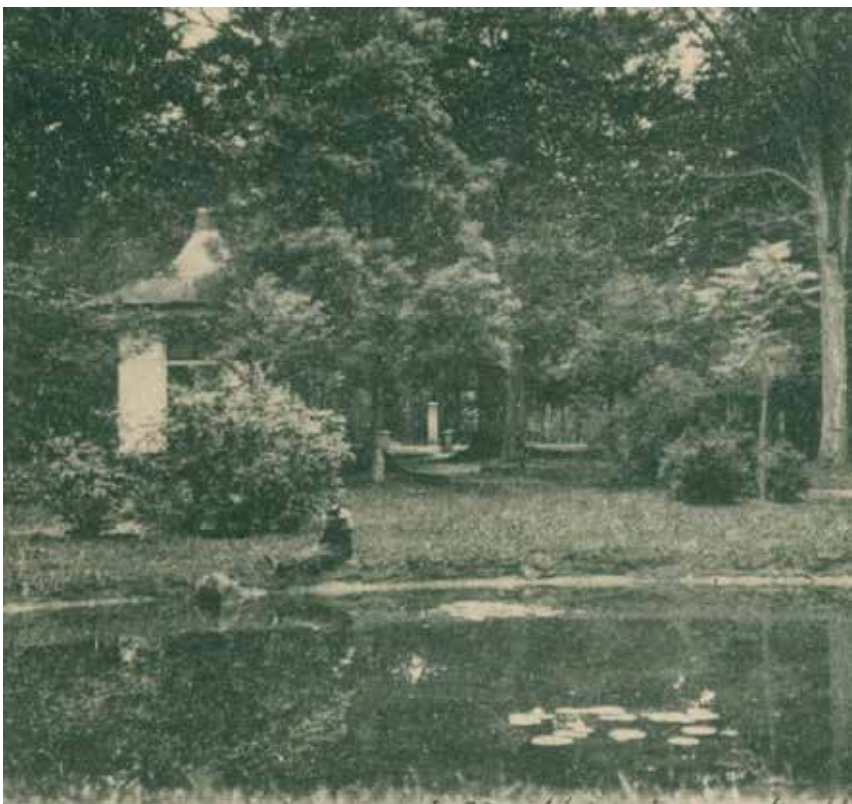
Henrik Jan Oosting werd na het overlijden van zijn vader in 1829 eigenaar van De Eerste Steen. Hij breidde het in 1834 in oostelijke richting uit en veranderde de naam in Dennenoord. Waarschijnlijk heeft hij vrij snel daarna Lucas Roodbaard ingeschakeld om het landgoed opnieuw in te richten.

Als je de situatietekening van Roodbaard uit 1846 bekijkt, zie je zowel aan de westkant als aan de oostkant van het landgoed rechte lanen tussen de bospercelen.

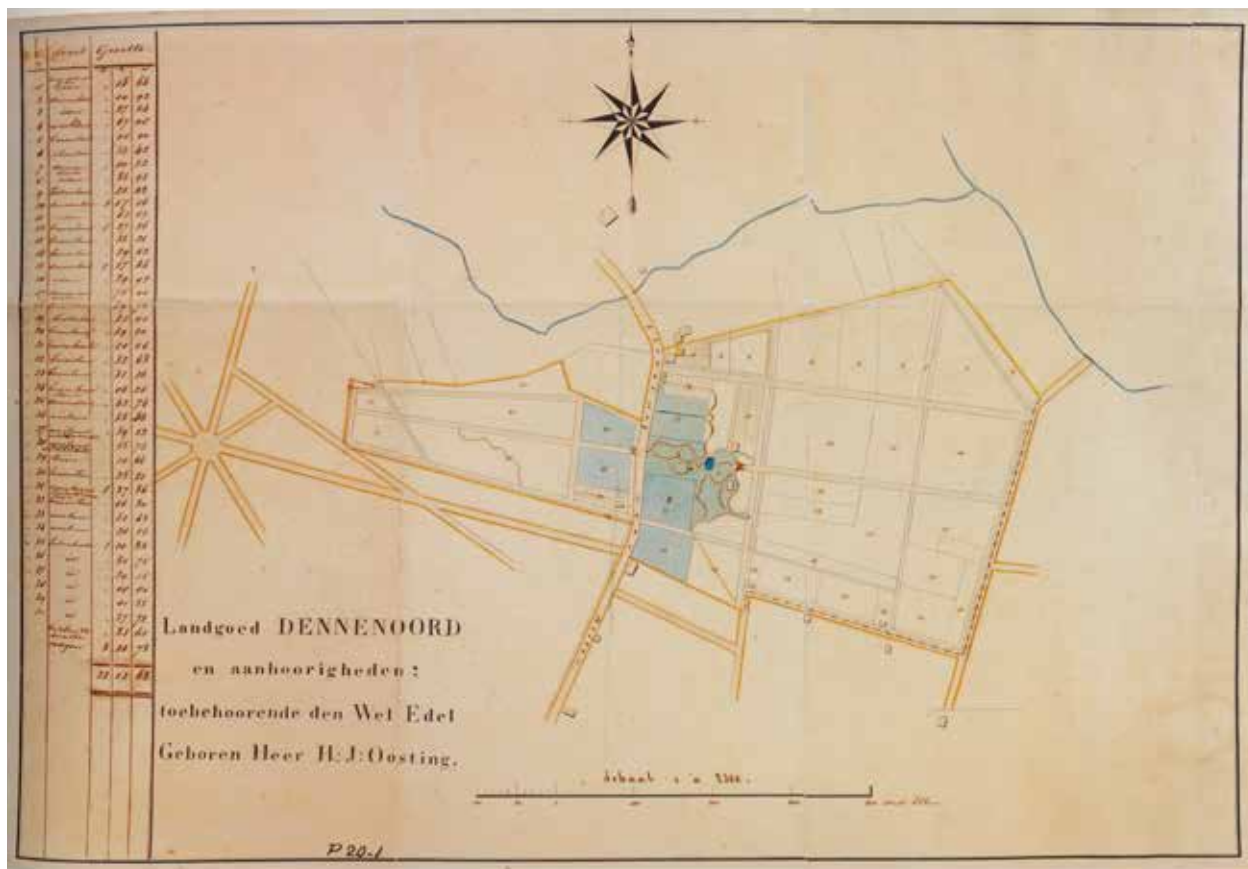
▼ Een poort in de heg aan de oostkant van de Beilerstraat maakte deel uit van het Landgoed De Eerste Steen en is helaas verloren gegaan. De tuin, die zich nu achter het Wilhelmina Ziekenhuis bevindt, bevat nog wel een aantal elementen van het door Roodbaard gemaakte ontwerp. De foto is omstreeks 1900 gemaakt. (Drents Archief, collectie Drents Museum)

► De vijver en het theehuis, nog steeds aanwezig achter het Wilhelmina Ziekenhuis, behoorden eerder tot het landgoed De Eerste Steen. (Drents Archief, collectie Assen)

▼ Tuinontwerp voor het Landgoed Dennenoord, dat aanvankelijk de naam De Eerste Steen droeg. In het midden de Beilerweg (de huidige Beilerstraat). Opdrachtgever is H.J. Oosting. Het ontwerp is zo goed als zeker van de hand van Roodbaard. Vergelijk de afbeelding op pagina 5. (Drents Archief)

Dit was productiebos met eiken en beuken langs de lanen en vakken waar naaldhout ongetwijfeld de boventoon voerde. Deze lineaire structuur is in het westelijke deel van het landgoed dat sinds 1919 eigendom van de gemeente Assen is geworden en onderdeel ging uitmaken van het Asserbos, nog precies dezelfde als in Roodbaards tijd.

Met zijn ontwerp concentreerde Roodbaard zich op de directe omgeving van de Beilerweg. Hij maakte een groot park met slingerende paden, een waterpartij met een prachtige theekoepel bij de oever, grote bloemperken en een soort bosweitjes met midden op één daarvan een duiventil. Vijver, theekoepel en duiventil zijn er nog steeds, de grote poort in de heg op de oude foto is jammer genoeg verdwenen. Het door Roodbaard bedachte kunstmatige reliëf - de glooiingen zoals hij ze noemde - is voor een belangrijk deel bewaard gebleven. Inmiddels is dit deel van het voormalige landgoed onderdeel van het park rond het Wilhelmina Ziekenhuis.

DE BRINK

Op de kaarten uit het begin van de negentiende eeuw blijkt niets van een bijzondere inrichting in de Brink. Er liep een pad diagonaal over de Brink richting Drostenlaantje, maar van een verdere inrichting was niets te bespeuren. Zo'n saai plein in het hart van het zich snel ontwikkelende stadje moet de ambitieuze burgemeester Hendrik Jan Oosting en zijn mede-stadsbestuurders een doorn in het oog geweest zijn.

Omstreeks 1841 heeft het gemeentebestuur naar alle waarschijnlijkheid Lucas Roodbaard gevraagd om de Brink opnieuw in te richten. Dit vermoeden van Els van der Laan en Willemieke Otten is gebaseerd op de kenmerken van de herinrichting, zoals die te zien zijn op historisch kaartmateriaal en op het schilderij dat George Lourens Kiers in 1860 van de Brink maakte. Kenmerkend voor Roodbaard bij het ontwerpen van dit soort ruimten is het samenspel van paden, ronde perken en solitaire bomen. De leeftijd van de bomen op het schilderij doet vermoeden dat in elk geval een

▲ De Brink in Assen werd in 1860 geschilderd door G.L. Kiers. De manier waarop de ruimte is ingericht, wijst in de richting van Roodbaard. (Drents Archief)

► J. Kiers schilderde het Landgoed Overcingel rond 1900. De tuin bij het huis werd door Roodbaard ingericht. (Drents Archief)

belangrijk deel van de bomen op basis van het ontwerp van Roodbaard zijn aangeplant.

De huidige Asser Brink is inmiddels zo vaak onder handen genomen dat er met uitzondering van een aantal bomen feitelijk niets meer van het ontwerp van Roodbaard te zien is.

HET PARK VAN LANDGOED OVERCINGEL

In 1778 kon de bouw van het grote herenhuis Overcingel van ontvanger-generaal Johannes van Lier aan de overkant van de Oostersingel worden voltooid. De tuin rond het huis liet hij aanleggen in de 'ouderwetse' formele stijl met rechte lanen, strakke perken en een echt 'Grand Canal' à la Versailles. Na de overhaaste vlucht van Johannes van Lier, die verdacht werd van misbruik

van overheidsmiddelen, kon het huis uit de boedel worden gered en kon het later via een onderhandse transactie in handen komen van zijn zoon Joannes Henricus Petrus van Lier (1759-1823).

Uit een vergelijking van de opeenvolgende plattegronden van de stad blijkt dat Joannes van Lier een deel van het park van Overcingel in landschappelijke stijl heeft laten veranderen. De auteurs van *Roodbaards Rijkdom* gaan ervan uit dat dit ontwerp door Lucas Roodbaard moet zijn gemaakt. Ook hier is sprake van een opmerkelijke relatie met de familie Oosting: Joannes' zuster Barbara Maria was namelijk in 1777 de eerste vrouw van Jan Haak Oosting geweest. (Hendrik Jan Oosting was de zoon van de tweede vrouw van zijn vader.)

▲ De tuin van Landgoed Overcingel in 1958. De hand van Roodbaard is zichtbaar. (Drents Archief, collectie Monumentenzorg)

Slechts de tuin vlakbij het huis werd door Roodbaard opnieuw ingericht. Daar bedacht hij een aantal grote perken met slingerende paden ertussen. Ook liet Roodbaard er de voor hem zo kenmerkende hoogteverschillen aanbrengen. Verderop bleven het Grand Canal en het oorspronkelijke lanenpatroon gehandhaafd.

Deze twee zo verschillende stijlkenmerken maken het park van Overcingel tot een uniek stuk groen cultureel erfgoed. We hebben het met name aan de onvertelbaarheid van de huidige eigenaar Henk van Lier Lels te danken dat we daar tot op de dag van vandaag van kunnen genieten. ■

Bronvermelding

Dit artikel baseerde ik op de publicaties **Roodbaards Rijkdom** (2012) en **Landschapsparken in Drenthe 1800-1850** (2013). Van **Roodbaards Rijkdom** is onlangs bij uitgeverij Bonas een tweede druk verschenen (www.bonas.nl). Een oudere publicatie over Roodbaard verscheen in 1999 van de hand van Rita Mulder-Radetzky onder de titel **Roodbaard (1782-1851) - Een tuinarchitect met schildersogen**.

In het Asser Historisch Tijdschrift publiceerden we in **AHT 94/2** een artikel van Jan Battjes over De Eerste Steen, in **AHT 96/3** publiceerden we over Overcingel.

Ik dank Els van der Laan en Willemieke Otten van NO.ORDPEIL in Sneek voor hun medewerking bij het maken van dit artikel en voor hun aanvullende informatie op basis van voortschrijdende inzichten.

▲ Lucas Pieters Roodbaard is begraven op de Stadsbegraafplaats in Leeuwarden. In 2005 werd een nieuw monument op het graf geplaatst. (Foto Caroline Hornstra)